

- ское (Кубей) // Етнографічні дослідження населення України (Матеріали першої Всеукраїнської етнологічної конференції студентів та молодих вчених, лютий 1996 р.). — Одеса, 1996. — С. 10-11.
11. Наулко В. И. Национальный состав населения Украинской ССР по материалам переписей населения. — М: Наука, 1964; Наулко В. И. Динаміка етнічного складу населення Одещини в ХХ ст. // Одесі — 200. Матеріали міжнародної науково-теоретичної конференції, присвяченої 200-річчю міста. — Одеса, 1994. — С. 146-148; Чижикова Л. Н. Русско-украинские этнокультурные связи в южных районах Украины // Культурно-бытовые процессы на юге Украины. — М.: Наука, 1979. — С. 12-73.
12. Анри Л., Блюм А. Методика анализа в исторической демографии / Пер. с франц. С. Хока и Ю. Егоровой. — М.: Изд. центр Российского гос. гуманитарного ун-та, 1997. — 208 с.

Анотації

Богуславская Ю. Ю. Статистические данные как источник изучения этнического состава населения.

В статье рассматриваются разные виды статистических источников, анализируется характер публикации данных, методика проведения Всесоюзных переписей населения во второй половине ХХ в. и определяется роль количественных методов в изучении этнического состава населения на примере Одесской области.

Boguslavskaya Y. Y. The statistic facts as the source of the population's ethnic structure investigation.

The article deals with different statistic sources, analyses the data's publications character and the methods of conducting the All-soviets censuses of population in the second half of the 20th century; the role of the quantitative methods in the study of population's ethnic structure is determined.

Г. І. Гончарук

НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА КАФЕДРІ ІСТОРІЇ ТА ЕТНОГРАФІЇ УКРАЇНИ ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПОЛІТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (1964-2007 РР.)

Зазначена тема підказана вченими історичного факультету Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка. У своїх виданнях вони ретельно висвітлюють роботу своїх кафедр як в історичній ретроспективі, так і у сьогоденні.

Актуальність проблеми визначається вражаючою різницею

наукових досягнень різних структур. Нерідко зустрічаються невеличкі кафедральні колективи, котрі за результатами творчих пошуків значно перевищують набагато більші за кількістю вчених інші кафедри. Очевидно, вивчення власного досвіду і показників інших колег мають сприяти покращенню результатів наукової роботи.

Дослідження наукової діяльності колективу кафедри історії та етнографії України Одеського національного політехнічного університету раніше не здійснювалось. Виняток складає незначне висвітлення окремих напрямків наукової роботи. Наприклад, внесок колективу кафедри в дослідження історії Народного Руху України [1]. Тим не менше, обсяг виконаних цією кафедрою робіт свідчить про те, що він гідний свого вивчення.

Дослідження наукової діяльності колективів, які існували за радянських часів і діють в сучасних умовах, має історично-політичне забарвлення. А саме порівняльні характеристики успіхів вчених дозволяють визначити кращі ґрунти для наукових результатів у різні періоди і віддати належне суті епох, визначити хронологічні оцінки і “заслуги” політичних устроїв у створенні належних умов для розвитку історичних досліджень.

Кафедра історії та етнографії України виникла в результаті еволюції назви і науково-навчального профілю. На науковій і матеріальній основі кафедри історії КППС у 1988 році створюється кафедра історії та політології, у 1991 році вона перетворюється в кафедру історії та соціології. Після відпочування від неї кафедри політології та соціології у 1993 році кафедра отримала стійкішу назву і профіль — історії та етнографії України. Слід відмітити, що колектив кафедри при підтримці керівництва політехнічного інституту першим в Одесі відійшов від викладання історії КППС.

Достатньо сказати, що на початок 80-х років з 23 осіб викладацького складу більше половини складали вищі офіцерські чини Радянської Армії, переважно політпрацівники у запасі чи відставці. Хоч, з одного боку, секретарі з ідеологічної роботи райкому, міському та обкому партії вимагали підвищення результатів наукових досліджень, з іншого, — робилось все, щоб не дозволити молодим науковцям публікувати монографії, захищати докторські дисертації. Існував негласний віковий ценз

для докторів наук історії КППРС. З сумом жартували: доктором можна стати після того, як на людині кругом посивіє волосся. Довгий час на всю Одесу був один доктор наук в Одеському державному університеті ім. І. І. Мечникова. На початку 70-х років докторську дисертацію захистив завідуючий кафедрою історії КППРС Одеського політехнічного інституту Є. І. Цимбал, але його одразу забрали очолювати лекторську групу обкому партії. Прожив він недовго. Його монографія “Комунисти водного транспорту України у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.” [2] була першою в історії кафедри.

У 1979 році на базі кафедри були підготовлені міжвідомчий збірник “Научные труды по истории КПСС”, випуск 97 [3], а в 1980 році монографія Г. І. Гончарука “Партийное руководство идейно-политического воспитания молодежи в период строительства социализма (на материалах Украинской ССР)” [4].

Після захисту докторської дисертації у 1984 році побачила світ монографія Г. І. Гончарука “Роль комсомольского политического просвещения в формировании марксистско-ленинского образования молодежи” [5].

Викладачі кафедри здійснювали дослідження й публікували їх у формі статей у збірниках тез доповідей чи виступів у збірниках матеріалів наукових чи науково-практичних конференцій, різні методичні рекомендації тощо.

Наукові інтереси членів кафедри були різні. Їх з трудом можна було зібрати під загальною шапкою “Історія КППРС та громадських організацій і трудових колективів”. За радянських часів під керівництвом Г. І. Гончарука підготовлено й захищено чотири кандидатські дисертації Ю. О. Ватулі [6], Л. П. Євпатової [7], Л. Б. Куликової [8] та Т. М. Моїсеєвої [9], що були закріплені за опорною кафедрою історії КППРС Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова.

У зв'язку з відмовою викладати історію КППРС змінюється дослідницький профіль колективу кафедри. Загальною темою з урахуванням дослідницького досвіду членів кафедри було визначено наступну: “Політичні та громадські організації: історія та сучасність”. Але при затвердженні індивідуальних планів наукової роботи враховувалися наукові інтереси дослідника.

За роки реорганізації кафедри кількісний склад її значно скоротився з 23 осіб у 1988 році до восьми ставок у 1999 році й

була небезпека подальшого скорочення з наступною ліквідацією кафедри. Колектив вів самовіддану боротьбу за збереження кафедри шляхом пошуків резервів збільшення навчального навантаження. Між гуманітарними кафедрами точилась “війна” за право викладати ті чи інші дисципліни. Нами була запропонована низка нових навчальних дисциплін: історія інженерної діяльності, етнографія України, філософія історії та інші. Перші дві були затверджені ректоратом, третю “перетягнули” на кафедру філософії. Згодом навчальна дисципліна етнографія України з обов’язковою була зведена керівництвом до факультативної. Натомість історія інженерної діяльності Міністерством освіти України була визначена як обов’язкова для вищих технічних закладів.

З відкриттям гуманітарного факультету боротьба за навчальні предмети загострилась. В результаті кафедри поряд з історією України, історією інженерної діяльності дістались навчальні дисципліни та курси: “Етнографія України”, “Історія соціальної роботи в Україні”, “Всесвітня історія”, “Архівознавство”, “Соціальна демографія та етнографія”, “Основи етнопсихології”, “Історія культури України”. Кількість ставок зросла до 11. Кафедра та перспективні молоді викладачі збережені.

Новоявлені ставки кафедра вирішила використовувати таким чином: резервувати вакансії для перспективних аспірантів шляхом тимчасового їх заміщення сумісниками. Але на сумісництво запрошувати з інших вузів авторитетних науковців та частину годин віддати у порядку заохочення своїм кращим кадрам чи тим, хто гостро потребував додаткових коштів на утримання сім’ї. В результаті основний колектив кафедри складається з випускників нашої аспірантури, які своєчасно захистили кандидатські дисертації.

В роки боротьби за незалежність України реально став змінюватися зміст як навчальної, так і наукової роботи. У 1990 році Г. І. Гончаруком була підготовлена антиімперська монографія “Афганістан, прости” [10], написана на документах, що були накопичені автором у 1987-1988 роках, коли він перебував на посаді радника ректора Кабульського університету й керівника радянських викладачів та науковців. Перші глави були опубліковані в незалежній газеті “Юг” у 1991 році, до відомих подій у Москві 19-21 серпня того ж року.

З відкриттям аспірантури на кафедрі історії та етнографії України у 1995 році значно активізувалась наукова робота кафедри. Змістом пошуків науковців переважно стає діяльність національно-демократичних організацій чи партій. Декілька аспірантів обрали рухівську тематику: багатогранну роботу Народного Руху України (спочатку — громадсько-політичної організації, а з 1994 року — політичної партії). Керівникові аспірантів діяльність НРУ теж стала до вподоби. У 1997 році ним опублікована монографія “Народний Рух України. Історія.” [11]. Про цю книгу Олександр Бойко писав: “На нашу думку, найбільш вдало... вдалося висвітлити місце і роль НРУ у політичному житті республіки Г. Гончаруку, який, використавши архіви рухівських структур, зумів дати доволі об’єктивну картину історії формування НРУ та критично оцінити його лідерів. Ця робота відрізняється органічним поєднанням науковості та публіцистики” [12].

Позитивні оцінки в пресі знайшли монографії Г. І. Гончарука і О. А. Шановської “Національна ідея і Народний Рух України” [13], а також Ю. В. Діденка “Народний Рух у державотворчих процесах України (1989–2002 рр.)” [14].

Оленою Шановською захищена також дисертація на здобуття наукового ступеню кандидата історичних наук “Діяльність Народного Руху України з розробки національної програми та практичного втілення її в процесі державотворення (1989-1996 рр.)” [15].

Ще кілька аспірантів теж обрали рухівську тематику. Олена Мардаренко підготувала дисертацію “Українсько-російські відносини в діяльності Народного Руху України (1989-1997 рр.)”. Дисертація прийнята до захисту. Представили до захисту кандидатські дисертації Ю. В. Діденко “Державотворча діяльність Народного Руху України (1989-2002)” та С. Л. Овсієнко “Діяльність Народного Руху України в умовах внутрішньопартійної кризи (1998-2002 рр.)”. Працює над кандидатською дисертацією аспірант Н. М. Кіндрачук “Внесок Народного Руху у здобуття Україною незалежності “(1989-1996 рр.)”.

Складовою вивчення багатогранної проблеми діяльності НРУ є суміжна наукова тематика, що стала предметом дослідження аспірантів. І. В. Місєвра захистила кандидатську дисертацію на тему “Внесок ВУТ “Просвіта ім. Т. Г. Шевченка в піднесен-

ня рівня національної самосвідомості громадян України (1988-1996) рр. [16]. А І. Б. Кривдіна захистила кандидатську дисертацію “Гельсінський рух і його вплив на національно-політичні процеси в Україні (1976 — початок 90-х років)” [17]. Висвітлення цих аспектів національно-демократичних рухів дозволяє глибше зрозуміти визвольні коріння ідеології НРУ та його найближчого союзника у боротьбі за незалежну Україну — ВУТ “Просвіта”.

У кандидатській дисертації аспірантки Е. В. Мамонтової “Фактор преси в Конституційному процесі в Україні” [18] показана відчайдушна боротьба НРУ за демократизацію проекту Конституції та її прийняття на сесії Верховної Ради України.

Всебічному та глибокому висвітленню ролі НРУ в політичних демократичних процесах сприяли всеукраїнські наукові конференції “Народний Рух України: місце в історії та політиці” Таких конференцій відбулося вже шість. У вересні 1994, 1996, 1998, 2000, 2001 та 2005 роках. Матеріали всіх конференцій опубліковані. В їх роботі взяли участь вчені з усіх науково-навчальних центрів України, а також такі політичні діячі, як Іван Драч, Вячеслав Чорновіл, Геннадій Удовенко, Борис Тарасюк, Ліля Григорович, Роман Зварич, Юрій Ключковський.

Близькими до рухівської ідеології та діяльності є праці професора кафедри С. А. Цвілюка “Українізація України. Тернистий шлях національно-культурного розвитку доби сталінізму” [19] та “Український ренесанс ХХ століття “[20], а також колективні монографії, що підготовлені на кафедрі “Українська національна ідея і сучасність” [21] та “Український патріотизм — фактор державності, стабільності, добробуту “[22]

Показово, що серед авторів двох останніх монографій є вчені з інших вищих навчальних закладів Одеси, а також письменники й політичні діячі, що робить ці книги ще й емоційними та пов’язує наукову проблематику з політичним життям та побутом громадян.

Досліджуючи визвольну тематику, вчені кафедри не могли обійти стороною такі історичні фактори як створення та бойові дії Української повстанської армії. Їй присвячено чотири книги професора Г. І. Гончарука та доцента Ю. О. Нагайцева: “Украинская повстанческая армия в литературе и докумен-

тах” [23]”, Нацистские документы об УПА. Разночтение”[24], “Украинские повстанцы в советской литературе и документах 1944-1953 годов” [25], “Расправа. (Украинское повстанчество в советских документах 1954-1964 годов. Часть вторая” [26].

У періодичних виданнях названі книги знайшли здебільшого позитивні рецензії та відгуки. Але не обійшлося і без шовіністичного цинізму.

Та національною чи національно-демократичною тематикою не обмежувались дослідження колективу кафедри. Справа в тому, що аспіранти, які потім стали до основного складу кафедри, прийшли до аспірантури зі своїм хай невеличким науковим багажем і дослідницьким інтересом, що сформувались під час навчання на історичному факультеті чи в інституті соціології Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова. Так, наприклад, Т. В. Прігаріна (Тхоржевська) прийшла до аспірантури уже з певними напрацюваннями з питань традиційної календарної обрядовості слов’янського населення Південної Бессарабії. Кафедра зважила на її здобутки, що, сприяло достроковому написанню кандидатської дисертації [27].

Майже аналогічне можна сказати про А. І. Федорову, яка ще до аспірантури захоплювалась проблемами дослідження старобрядницьких общин Південної Бессарабії у ХІХ — першій половині ХХ ст.: і теж достроково підготувала кандидатську дисертацію [28]. Представив до захисту кандидатську дисертацію “Реформування православної церкви на Півдні України другій половині ХІХ — на початку ХХ ст.” аспірант Д. А. Грозний.

Не тільки з обрядовою чи релігійно-церковною проблематикою до аспірантури приходили здібні майбутні науковці зі своїм приємним науковим вантажем. Ю. Ю. Богуславську ще зі студентської скам’ї цікавила динаміка національного складу населення. Вона достроково написала кандидатську дисертацію [29] і не її вина, як не вина А. І. Федорової та інших аспірантів, що вчена спеціалізована рада з захисту дисертацій виявилась не в змозі “переварити” своєчасно захист дисертацій.

Добрих слів заслуговує А. Г. Зінченко. Її дисертація, присвячена дитячій безпритульності в Радянській Україні [30], викликала жваву дискусію при захисті.

Що торкається наукових інтересів тих аспірантів, що працюють над дисертаціями, то читач зможе в якійсь мірі визна-

чити їх схильності з тих статей, що вони опублікували в даному збірнику.

Читає, очевидно, помітив, що Гончарук говорить про своїх аспірантів і мовчить про докторантів. Ні, не мовчу. Тому раніше розповів про аспірантів, що вони в науковій ієрархії посідають початкове місце. Слід зазначити, що загальний відсоток тих, хто захистив докторські дисертації чи знаходяться в докторантурі по відношенню до кількості захищених чи тих, чії дисертації прийняті до захисту, складає таку пропорцію: 4:15, тобто майже третину.

Серед перших захистила докторську дисертацію моя перша аспірантка Л. Б. Кулікова з проблеми місця класичної греко-римської міфології у структурі школьної історичної освіти [31]. З даної проблеми нею опубліковано три монографії. Лілія Борисівна завідує кафедрою в Херсонському педагогічному університеті.

На кафедрі історії та етнографії України ОНПУ підготовлена докторська дисертація Л. І. Сухотериної. Вона досліджує розвиток технічних наук в Україні у 20-30-ті роки минулого століття [32]. Нею також опублікована монографія “Внесок вчених в розвиток технічних наук в Україні в 30-х роках ХХ ст.” [33]. Вона перша в Україні розробила навчальну дисципліну “Історія інженерної діяльності” і викладала її. Зараз Любов Іванівна очолює кафедру політології і права в ОНПУ.

Ще дві колишні аспірантки сьогодні є докторантками. Це Е. В. Мамонтова, що досліджує історію державних символів, та О. А. Шановська, яка обрала тему дисертації “Інтелігенція в змаганнях за незалежну демократичну Україну (1989-1996 рр.)”.

Варто назвати тих колишніх аспірантів, що від природи мають потужний пошуковий, науковий потенціал, але з низки суттєвих причин (переважно малі діти) поки що не реалізують його. Це передусім Ю. Ю. Богуславська, Т. В. Тхоржевська, А. І. Федорова. Сподіваюсь, що згодом і вони займуться докторськими дисертаціями.

Як аспіранти, так і керівник має своє наукове хобі, так би мовити, дослідницькі слабкості. Очевидно, як і кожного патріота своєї рідної землі хвилює її минуле і сьогоднішнє, так і мене кортило, тягнуло до одесики. В результаті пошуку шляхів задоволення самовираження патріотичної суті народилися

книги: “Одеське протистояння” [34], “Одеська стратегія” [35], “Президент і Одеса” [36], “Комінтернівське: історія і сучасність (1802-2002 рр.)” [37], “Атакованный за призвание” [38], “Историография одесских фабрик и заводов “[39], “Выбор одесских политехников “[40].

Деякі з названих книг викликали шалену лютю, навіть образи автора у місцевій пресі. Однак справжні фахівці, переважно професура, урівноваженні люди дали схвальні оцінки всім названим виданням. А редактор газети Одеської обласної ради “Одеські вісті” В. М. Василець вирішив надрукувати цілі глави для читачів газети. Це зробив, хоч і в меншому обсязі, редактор “Ветерана”, громадсько-політичної газети, О. Г. Білоус.

Названі книги і дисертації не вичерпують результати наукової діяльності членів кафедри. Кожен з них має за душею солідний приемний вантаж публікацій у журналах, збірниках, матеріалах конференцій, колективних монографіях. У декого з них кількість публікацій вже сягнула більше ста.

Не можна не назвати ще один напрямок пошуків, який здійснювала кафедра за планом наукових досліджень Міністерства освіти і науки України, так звана держбюджетна тема. Кожні три роки, починаючи з 1995 року, вчені кафедри виявляються серед переможців конкурсів проектів на актуальні теми в історії і філософії. Загальна тема наших досліджень “Інтелігенція і влада”, але кожного разу ми визначали інші аспекти, так би мовити, модифікуємо напрямки пошуків. Коли пишеться цей матеріал, колектив кафедри працює над темою за такою редакцією: “Інтелігенція в політичних демократичних процесах в Україні”. Офіційно, тобто за сумісництвом з оплатою 0,5 ставки від основної зарплати, працюють Г. І. Гончарук, Т. М. Моїсєєва, Т. В. Тхоржевська, А. І. Федорова, О. А. Шановська і студентка з гуманітарного факультету Г. І. Брагар. Саме на них, окрім власних досліджень, покладена організаційна робота з залучення до пошуків не тільки всіх членів кафедри, але і вчених з вищих навчальних закладів Києва, Львова, Дніпропетровська, Донецька, Одеси, Харкова та інших міст.

У результаті цієї роботи кафедра виступила ініціатором і організатором чотирьох всеукраїнських наукових конференцій

“Інтелігенція і влада”. Про великий інтерес до проблеми свідчать хоч би такі дані: у роботі четвертої конференції, що відбулася 20-21 березня 2006 року, взяли участь 175 осіб, серед них не тільки вчені, але і політичні діячі, народні депутати. Матеріали кожної конференції публікувались в збірниках, що складались з декількох частин.

Починаючи з 2003 року, колектив кафедри у співпраці з кафедрами політології і права та кафедри соціології та психології здійснює випуск громадсько-політичного наукового збірника серії “Історія”, “Політологія” і “Соціологія”. У ваших руках, шановний читачу, такий збірник номер 10 серії “Історія”. Зверніть увагу на те, що у ньому є копія “Свідоцтва про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації”, а на звороті титульного аркушу інформація про визнання ВАК України збірника “Інтелігенція і влада” серії “Історія” фаховим. Нам приємно усвідомлювати, що за цей короткий термін наше видання здобуло авторитета у навчальних закладах багатьох міст України, у тому числі і столиці Києві.

Сказане може бути підставою для низки висновків. По-перше, колектив кафедри історії та етнографії України Одеського національного політехнічного університету витримав випробування часом, зумів трансформуватися в нових історичних умовах, набути нового змісту навчальних дисциплін. Попри шквалу критики на адресу колишніх викладачів історії КІРС, треба відверто сказати, вони виявились справжніми істориками-професіоналами в широкому розумінні цього слова і успішно не тільки оволоділи навчальним предметом історії України, але здійснюють результативні наукові дослідження минулого України, особливо національно-демократичної проблематики.

По-друге, досвідом кафедри доведено, що навіть в технічному вищому навчальному закладі може успішно функціонувати аспірантура, яка здатна готувати кандидатів наук не тільки для колектива кафедри історії України й політології даного ВНЗ, але й для кафедр інших університетів.

По-третє, високий рівень наукової підготовки викладачів кафедри, їх згуртованість і постійна налаштованість на участь в наукових дослідженнях мають кінцевим результатом чисельні монографії, захисти дисертацій, наукові збірники, статті, участь в наукових конференціях тощо.

По-четверте, слід віддати словами щирої подяки належне керівництву ОНПУ, особливо ректору академіку В. П. Малахову, за своєчасну й ефективну підтримку ініціатив кафедри, надання можливості публікувати монографії, збірники, проводити конференції. Слід сказати, що особисто В. П. Малахов бере участь у пленарних засіданнях всеукраїнських наукових конференцій з історії України, виступає з цікавими промовами.

По-п'яте, важливим фактором успішної наукової діяльності є забезпечення необхідних умов для плідної роботи кожного науковця, створення в колективі творчої атмосфери, взаємови-могливості й взаємодопомоги.

Джерела та література

1. Гончарук Г. Внесок кафедри історії та етнографії України Одеського національного політехнічного університету в дослідження історії НРУ, Народний Рух України: місце в історії та політиці. Матеріали УІ Всеукраїнської наукової конференції 16-17 вересня 2005 р. м. Одеса. — Одеса: Астропринт, 2005. — С. 44-49.
2. Цимбал Є. Комуністи Водного транспорту України у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр. Видавництво Київського університету, 1971. — 171 с.
3. Научные труды по истории КПСС, вып. 97. — К.: Вища школа, 1979.
4. Гончарук Г. Партийное руководство идейно-политическим воспитанием молодежи в период строительства социализма (на материалах Украинской ССР). — Киев-Одесса: Вища школа, 1980. — 192 с.
5. Гончарук Г. Роль комсомольского политического просвещения в формировании марксистско-ленинского образования молодежи. — Киев-Одесса: Вища школа, 1984. — 163 с
6. Ватуля Ю. Деятельность польских интернационалистов на Украине: Дисс. ... канд. истор. наук. — Одесса, 1989.
7. Евпатова Л. Деятельность КПСС по повышению роли трудовых коллективов в развитии общественной активности рабочих (1976-1980 гг.) (На материалах промышленных предприятий Украины): Дисс. ... канд. истор. наук. — Одесса, 1988.
8. Куликова Л. Роль партийной и советской печати в создании и организационно-политическом укреплении ЛКСМ Украины (1917-1920 гг.): Дисс. ... канд. истор. наук. — Одеса, 1987.
9. Моисеева Т. Подготовка квалифицированных рабочих: опыт и уроки: Дисс. ... канд. истор. наук. Одесса, 1992.
10. Гончарук Г. Афганистан, прости. Исследование пережитого. — Москва-Одесса: Реклама, 1992. — 280 с.
11. Гончарук Г. Народний рух України. Історія. Одеса: Астропринт, 1997. — 380 с.

12. Бойко О. Україна в 1985-1991 рр. Основні тенденції соціально-політичного розвитку. Національна академія наук України. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень. К.: 2002. — С. 6.
13. Гончарук Г. і Шановська О. Національна ідея і Народний Рух України. — Одеса: Астропринт, 2004. — 170 с.
14. Діденко Ю. Народний Рух у державотворчих процесах України (1989-2002). — Одеса: Астропринт, 2006. — 176 с.
15. Шановська О. Діяльність Народного Руху України з розробки національної програми та практичного втілення її в процесі державотворення (1989-1996 рр.): Автореф. дис. ... канд. істор. наук. — Одеса, 2003.
16. Місєвра І. Внесок ВУТ ім. Т. Г. Шевченка в піднесення рівня національної самосвідомості громадян України. 1988-1996 рр.: Дис. ... канд. істор. наук, Одеса...
17. Кривдіна І. Гельсінський рух і його вплив на національно-політичні процеси в Україні (1976 — початок 90-х років): Дис. ... канд. історичних наук. — Одеса, 2001.
18. Мамонтова Е. Фактор преси у конституційному процесі в Україні: Дис. ... канд. політ. наук. — Одеса, 2000.
19. Цвілюк С. Українізація України. Тернистий шлях національно-культурного розвитку доби сталінізму. — О. Маяк. — 2004. — 200 с.
20. Цвілюк С. Український ренесанс ХХ століття. Національно-культурні процеси в Україні доби революційно-демократичних змагань та комуністичної диктатури. Постімперський контекст. — Одеса: Астропринт, 2006. — С. 623.
21. Українська національна ідея і сучасність // За заг. ред. доктора історичних наук, професора Г. І. Гончарука. — Одеса: Астропринт, 1999. — 256 с.
22. Український патріотизм — фактор державності, стабільності, добробуту // За заг. ред. доктора історичних наук, професора Г. І. Гончарука. — Одеса: Астропринт, 2002. — 304 с.
23. Украинская повстанческая армия в литературе и документах. Одеса: Астропринт, 2001. — 180 с.
24. Нацистские документы об УПА. Разночтение. Одесса: Астропринт, 2003. — 216 с.
25. Украинские повстанцы в советских литературе и документах 1944-1953 годов. — Одесса: Астропринт, 2004. — 341 с.
26. Расправа (Украинское повстанчество в советских документах 1954-1964 годов). Часть вторая. Одесса: Астропринт, 2006. — 391с.
27. Пригаріна Т. В. Традиційна календарна обрядовість слов'янського населення Південної Бессарабії та її трансформація протягом 20-70-х рр. ХХ ст.: Дис. ... канд. істор. наук. — Одеса, 1999.
28. Федорова А. І. Старообрядницькі общини Південної Бессарабії у ХІХ — першій половині ХХ ст.: історико-конфесійний аспект: Дис. ... канд. істор. наук. — Одеса, 2005.
29. Богуславська Ю. Ю. Динаміка національного складу населення

- Одеської області (1959-1989рр.): Дис. ... канд. істор. наук. — Одеса, 2005.
30. Зінченко А. Г. Дитяча безпритульність в Радянській Україні в 20-х першій половині 30-х років ХХ століття: Дис. ... канд. істор. наук. — Одеса, 2002.
 31. Куликова Л. Б. Классическая греко-римская мифология и культура в системе школьного исторического образования: Дисс. ... докт. истор. наук. — К., 2006.
 32. Сухотерина Л. І. Становлення і розвиток технічних наук в Україні у 20-30-ті роки ХХ ст.. в загально історичному контексті: Дис. ... докт. істор. наук. — Київ, 2005.
 33. Сухотерина Л. І. Внесок вчених в розвиток технічних наук в Україні в 30-х роках ХХ ст. — Одеса: Астропринт, 1999. — 268 с.
 34. Гончарук Г. І. Одеське протистояння. — Одеса: Астропринт, 1999. — 272 с.
 35. Гончарук Г. І. Одеська стратегія. 1999-2000 роки. — Одеса: Астропринт, 2001. — 248 с.
 36. Гончарук Г. І. Президент і Одеса (1994-2001). — Одеса: Астропринт, 2001. — 236 с.
 37. Гончарук Г. І. Комінтернівське: історія і сучасність (1802-2002 роки). — Одеса: Астропринт, 2002, — 224 с.
 38. Гончарук Г. І. Атакованный за призвание. Одеса: Астропринт, 2003. — 240 с.
 39. Гончарук Г. І. Историография одесских фабрик и заводов. — Одеса: Астропринт, 2004. — 213 с.
 40. Гончарук Г. І. Выбор одесских политехников. — Одеса: Астропринт, 2006. — 211 с.

Анотації

Гончарук Г. И. Научные исследования на кафедре истории и этнографии Украины Одесского национального политехнического университета (1964-2007гг).

В статье анализируются основные направления научных исследований коллектива кафедры истории и этнографии Украины Одесского национального политехнического университета во второй половине ХХ — начала ХХІ века.

Goncharuk G. I. Scientific research work of the history and ethnography department of Odessa National Polytechnic University.

The article analyzes the main trends of the scientific research work done by the staff of the history and ethnography department of Odessa National Polytechnic University in the second half of the 20th — in the beginning of the 21st century.